

DIRVA

Nr. 25

Kovas-March 1, 1961

Cleveland, Ohio

Lietuvos nacionalinė
M. Mažvydo biblioteka

TRYŠ KONGO PROVINCIJOS PASIRAŠĖ PAGALBOS SUTARTĮ PRIEŠ JUNGTTINES TAUTAS

Formalų Kongo padalinimą į komunistų ir nekomunistų kontroliuojamas teritorijas reikia laikyti įvykiu faktų po to, kai trijų nekomunistinių provincijų lyderiai pasirašė savitarpinės karinės pagalbos sutartį, iš vienos pusės priešindamiesi Jungtinių Tautų misijos pas-

ris apkaltino JT misijos šefą Dajalį, kad jis palaikys Gizengos režimą, tuo provokuodamas Kongo pilietinį karą. Leopoldvilles režimas buvo prašęs Jungt. Tautų Komandos pagalbos kovai su Gizengos "sukilėliais", įsiveržusiais į Kasai provincijos miestą Luluabourgą.

kių akivaizdoje, centrinė Leopoldvilles vyriausybė faktiškai lieka tik vienos provincijos vyriausybė. Katanga, turinti geriausiai suorganizuotą, belgų vadovaujamą 5,000 vyrų armiją, dabar skelbiasi naudosi ir už Katangos ribų.

Bet iš kitos pusės, visų trijų antikomunistinių provincijų dalyje taip pat yra jau kontroliuojamos prokomunisto Gizengos dalinių. Nieko nežinoma apie Leopoldvilles karinių vienetų vado gen. Mobutu likimą. Jis prieš tris savaites išvyko Kongo šiaurėn, bandydamas atstatyti vieningumą tarp įvairių armijos dalių ir pradėti ofensyvą prieš Gizengos režimą Stanleyvilleje, bet prasidėjo priešingos pusės ofensyva, ir Mobutu negrįžo sostinėn.

Maskvos intencijos buvo išreikštos Chruščiovo notoje Indijos premjerui Nehru. Joje buvo pakartotas anksčiau Ganos premjero Nkruma paskelbtas planas, pagal kurį Jungtinių Tautų Komanda Kongo turėtų būti pakeista afrikiniais daliniais, kontroliuojamais Afrikos valstybių sudarytos komisijos, Chruščiovas savo notoje pabrėžė, kad toji komisija "pilnai bendradarbiautų" su prokomunisto Gizengos režimu, kuris sudaręs "vienintelę legalią Kongo vyriausybę". Komisija, kaip atrodo, turėtų veikti nepriklausomai nuo Jungtinių Tautų sekretoriato, kurį Chruščiovas savo notoje smarkiai puolė, iš naujo kartodamas reikalavimus gen. sekr. Hammarskjöldą pakeisti mišriu triumviratu. Nehru pareiškė, kad jis esąs priešingas Jungt. Tautų reorganizacijai, bet nieko aiškaus nepasakė dėl Kongo. Po paskutiniųjų įvykių, reikia spėti, sovietai pradės teikti atvirą karinę pagalbą Gizengos režimui.

Jungtinių Tautų Komanda apkaltino Leopoldvilles armiją "žvėrišku elgesiu" prieš JT personalą. Eilė didesnių ir mažesnių incidentų yra kilusių, Kongo armijai įtariant, kad JT personalas bandys juos nuginkluoti, kiti yra chaoso ir plėšikaujančių ginkluotų gaujų pasireiškimai.

ŽINIOS IŠ VISO PASAULIO

* MAROKO karalius Mahomedas V netikėtai mirė po nedidelės operacijos. Sostą užėmė sūnus Hasanas II. Stebėtojų nuomone, jo užsienio politika priklausysianti nuo sugebėjimų tikinti kairiuosius opozicionie-

rius, kad jie dalyvaus vyriausybėje. Pastaruoju metu Marokas rodė vis daugiau susižavėjimo Maskvos vilionėmis ir karine pagalba.

* ALŽIRO taikos viltys padidėjusios, prasidėjus Prancūzijos prez. De Gaulle pasitarimams su Tuniso prez. Bourguiba, kurie paskelbė, kad esama "vilių ir galimybių pozityviui ir skubiam" karo likvidavimui. Pasitarimų išvakarėse pritarimą prez. De Gaulle politikai paskelbė du reikšmingi prancūzų kairiųjų ir centro srovių segmentai: socialistų ir katalikų MRP partijos.

* ANGLIJOJE neseniai susektas sovietinio špionažo tinklas padidino JAV Kongreso opoziciją planuojamam glaudesniai atominio ginklavimo bendradarbiavimui tarp NATO sąjungininkų. Kai kurie įtakingi Kongreso atominės energijos komisijos nariai pabrėžia, kad nesą galima dalintis branduoliniomis paslaptimis net su patikimiausiais sąjungininkais.

KAIRĖJE: Grupė chigaičių lietuvaičių su J. Daužvardiene, dalyvavusių Vasario 16 iškilmingame konsulių priėmime Chicagoje, prie V. Olienės įrengtos lietuviškos bakužės ir rūtų darželio.

Visose lietuvių kolonijose didelėmis iškilėmis ir turtinga menine programa šiais metais buvo paminėta Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo sukaktis -- Vasario 16. Vienur meninę programą išpildė solistai ir pagarsėję mūsų ansambliai, kitur scenos mėgėjai, moksleiviai. Bet, turbūt, niekur scenoje nepasirodė tokių jaunų šokėjų porėlių, kaip Bostone, Dalius Vasys 4 metų ir Daiva Kleinytė 3 ir pusės metų amžiaus pašokę "Jievužę".

Romo Bričkaus nuotrauka

NAIKINAMI PRAEITIES PAMINKLAI LIETUVOJE

Sovietinėje spaudoje, dažnai net ir Lietuvos Mokslų Akademijos leidiniuose, nuolat prikašiojama, kad "buržuazinės santvarkos metais" nesirūpinta kultūrinių paminklų apsauga ir kad tik 1940 metais, vos praėjus kelioms dienoms po Lietuvos okupacijos, buvęs paskelbtas Kultūros paminklų apsaugos įstatymas,

o po to jau imta kaip reikiant globoti praeities paminklus ir juos tyrinėti. Tačiau ima ir išlenda yla iš maišo. Pavyzdžiui, 1960 metų rugpjūčio 25 d. "Tiesoje" Vilniaus Valstybinio dailės muziejaus bendradarbis A. Stravinskas savo straipsnyje "Praeities paminklus — ateičiai" šiaip rašo:

"Pirmiausia, turėtų būti priimtas naujas kultūros paminklų apsaugos įstatymas, kuris turėtų užtikrinti visų archeologinių, istorinių, etnografinių, meno ir architektūros paminklų grižtą ir tikslią apskaitą bei apsaugą. Jis turi numatyti, be visuomenės auklėjimo priemonių, taip pat griežtas asmenines baudas. Vien dėl to, kad iki šiol nebuvo priimtas naujas paminklų apsaugos įstatymas, Panevėžio rajono Uliūnų senkapiui, nežiūrint vietos muziejaus ir kitų įstaigų pastangų, buvo visiškai sunaikinti. Kolūkio pirmininkas Zverevas, vadovaudamasis grynai ekonominiais sumetimais, sunaikino vertingą paminklą ir išvengė bet kokios atsakomybės. Šiaulių rajono Tyrulių durpyno skyriaus darbuotojai sunaikino Radviliškio rajone, Pušinavos kaime, iš III — V a. išlikusį senkapį, Joniškio rajone, Rudiškių apylinkėje, taip pat nuolat adomas senkapis. Šiaulių rajono Luponių kaime pilialy kalnyje buvo įrengta estrada. Šokiams aikštelę taip pat buvo norima įrengti Prelameišės pilialy kalnyje. Žymi šio paminklo dalis buvo suardyta. Ir čia kolūkio pirmininkas Juozas Zinkevičius pasiėmė savavališkai, o Lazdijų rajono vykdoma-

sis komitetas laiku nesudraudė paminklo naikintojo.

Joniškio rajono vykdomajam komitetui žinant, buvo apgadintas Žvelgaičio pilialy kalnis, nors Gamtos apsaugos komitetas ir Kultūros ministerijos muziejų ir paminklų skyrius neleido vykdyti bet kokių darbų pilialy kalnio teritorijoje.

Šalčininkų rajono Jasiūnų tarybiniame ūkyje yra žinomas iš XIX a. išlikęs architektūrinis paminklas — išsitas pastatų ansamblis. Daugelį metų šie rūmai buvo apleisti, o tarybinio ūkio administracija visiškai savavališkai leido padaryti net kapitalinių sienų pakeitimus centriniame pastate, o taip pat prie paties paminklo pastatė jį biauojančią priestatą."

Pagaliau iškeliamos negeorovės ir etnografinių paminklų išsaugojimo srityje. Apie jų padėtį šiaip rašoma:

"Kitas ne mažesnės svarbos klausimas — tai liaudies buities muziejaus įkūrimas. Ypač svarbu šį liaudies buities muziejų įkurti neatidėliojant. Nė viena kultūros paminklų rūšis taip sparčiai nyksta, kaip etnografiniai paminklai, jų tarpe liaudies architektūros paminklai. Iki šiol mes neturime jokio sąrašo, kuriam būtų tiksliai nurodoma saugotini liaudies architektūros paminklai. Gyvenimas sparčiai žengia į priekį, o vertinti moksliniu, istoriniu bei kultūriniu požiūriu liaudies statybos paminklai diena iš dienos nyksta."

Šiems visiems faktams, atrodo, komentary nereikia...

Žmogus, kuris išgelbėjo Londoną... (15)

DAR TRYS VALANDOS NAKTIES (51)

DESZŐ ÁRVAY

Paskutiniai įrodymai

Michelio Hollardo susitikimai su britų ryšininku Lozanoje niekada nebūdavo iš anksto sutarti. Paprastai jis, perėjęs sieną, pasiskambindavo telefonu, kad jau atvykęs. Pasikalbėjimuose būdavo naudojamas iš anksto sutartas kodas.

Šį kartą jis per telefoną pasakė, kad esąs paripinęs teatro bilietus, ir spektaklis prasideda antrą valandą. Paskui dar pridūrė: "Turiu labai gerias vietas."

"O. P." po paskutiniųsias pastabos laukė ko nors nepaprasto. Tačiau tai, ką jis pamatė, jam tiesiog užėmė kvapą. Planų kopijos ir šikcai, kuriuos Michelis išskleidė ant stalo, sudarė V-1 iššovimo bazės planų komplektą, iš kurio inžinierius galėjo pastatyti visą bazę (faktiškai pagal tuos planus Anglijoje buvo pagaminti modeliai, kuriuos karališkoji aviacija naudojo, apmokydama jaunuosius lakūnus prieš prie bombarduojamo taikinio). Michelis trumpai papasakojo, kaip medžiaga pateko į jo rankas. "O. P." netvėrė savo kailyje iš susižavėjimo.

--Tai tiesiog fantastiška. Tai didžiausias dalykas, kurį ligi šiol esame atlikę. Mes pasiūsim visą komplektą diplomatinio paštu, --jis žvilgtelėjo į laikrodį, --o Dieve, jie uždaro įstaigą ketvirtą valandą.

Jis išskubėjo iš kambario ir po kelių minučių grįžo. Viskas buvo geriausioje tvarkoje. Diplomatinis maišas, kuriuo raštai buvo siunčiami į Angliją, sulaikytas dviem valandom, kad būtų laimikis suspėti atsidurti Berne. Dar niekada anksčiau neįvykęs atvejis, pastebėjo "O. P."

--O dabar reikia suredaguoti telegramą. Tamsta turėsi man padėti.

Išties valandą sėdėjo abu vyrai, stengdamiesi begalę techninių detalių ir Michelio šikcų bei užrašų paversti angliškų tekstų. Kai pagaliau "O. P." pareiškė pasitenkinimą ir atidavė telegramą šifruoti, jis paklausė Michelio, ką tas numatęs toliau daryti.

"GROBIS NESUŽALOTAS"

--Kiek laiko užtruks, kol maišas pasieks Londoną? --paklausė Michelis.

--Reikia skaičiuoti keturias dienas.

--Ir tamsta tuoj pat gausi patvirtinimą?

--Tikiuosi.

--Tai po keturių dienų grįšiu. Kol tikrai nežinosiu, ar maišas tvarkingai pasiekė Londoną, negalėsiu leisti jaunajam inžinieriui grįžti į Bois Carré. Jį tikrai pasiųsčiau mirti. Jis dabar laukia Paryžiuje, kol dūsio jam kokią žinią.

--Gerai. Aš lauksiu tamtos. Po keturių dienų Michelis vėl buvo Lozanoje.

Jį pasitiko džiaugsmu spinduliuojas "O. P." Netaręs žodžio, jis atliko telegramą.

"Grobį gavome nesužalotą. Nuoširdūs sveikinimai," skaitė Michelis.

--Jei ligšiol nebūtume nieko daugiau padarę, --kalbėjo "O. P." --ir nieko daugiau nenuveiktume, tai vienas šis dalykas pateisintų mūsų egzistenciją.

Tai buvo perdėta. V-1 pavojaus su visomis smulkmenomis suradimas, dar prieš iššaujant pirmą "skraidančiąją bombą", buvo milžiniškas kombinuotas žygis, kurin britų vyriausybė buvo įkinkiusi visas priemones. Jame dalyvavo tūkstančiai asmenų, nuo premjero iki menkiausio slaptojo agento, kuris dviračiu važinėjo dulkėtai Prancūzijos keliais.

Tačiau, nemažinant kitų asmenų nuopelnų, galima pasakyti, kad lemtingiausias visoje operacijoje momentas vis dėlto buvo Bois Carré statybų planų gavimas. Kai planai spalio pabaigoje pasiekė Londoną, britų vyriausybė, tiesa, žinojo apie "skraidančias bombas", kurias tuo metu vadino "lėktuvais be pilotų"; ji žinojo, kad tos "skraidančios bombos" yra bandomos Peenemuendeje. Bet tuo metu dar nebuvo žinomas paslaptinių statybų ryšys su tomis bombomis. Praėjus kelioms savaitėms po planų gavimo, vienoje britų avia-

cijos padarytoje Peenemuendes įrengimų nuotraukoje konstatuoti įrengimai, visiškai identiški su Bois Carré planais. Tik tada galutinai buvo įrodyta, kad Kanalo pakrantėje vykdomos statybos reiškiančios ne ką kitą, kaip naujojo ginklo iššovimo rampas. Tuo būdu visi spėjiojimai apie gresiantį milžinišką pavojų buvo patvirtinti.

Dar vienas įrodymas buvo gautas lapkričio 28: vėlesnėje Peenemuendes įrengimų nuotraukoje buvo matomas "lėktuvas be pilotų", stovį tiesiai prieš iššovimo rampą. Tai buvo paskutinis įrodymų grandinės patvirtinimas.

"Reseau Agir" toje grandinėje suvaidino lemiamąjį vaidmenį: jis surado pirmuosius statomus įrengimus, jis atgabeno pirmuosius pilnus planus.

Bet Michelis tuo metu, neskaitant tos sveikinimo telegramos, kuri bent leido nujauti, kad jis atradęs svarbų laimikį -- visai nežinojo, koki reikšmingi Londonui buvo tie planai. Jam tai reišė, kad jis dar kartą buvo sėkmingai atlikęs uždavinį. Ir jau buvo pats laikas grįžti atgal.

Kitą dieną jis vėl perėjo sieną ir grįžo Paryžium. Ten rado

Robertą ir André jau laukiančius Roberto bute. Pastarajam užsispyrus, buvo atkimšta šampano bonka. Paskui André turėjo eiti, nes jo atostogos buvo pasibaigusios.

--Britų sveikinimo telegrama pirmoje eilėje tau skirta, --tarė Michelis. --Bet tai nėra pagrindas nustoti veikus. Aš laikiu, kad tu mane informuosi apie visas naujienas.

Andrė nusišypsojo. Jie dabar jau suprato vienas kitą.

--Ką dabar anglai darys? --paklausė dar André.

--Turime palaukti. --diplomatiškai atsakė Michelis.

Šį klausimą jis nuolat išgirdavo iš visų savo agentų. Rizikavę savo kailiu, vėliau įsijungė matyti ir rezultatus. Į šį klausimą negalėjo nieko pasakyti ir "O. P."

--Spėju, kad jie įrengimus bombarduos, bet Dievas žino kada. To jie mums niekada nesako.

(Bus daugiau)

Paraginkit savo pažįstamus užsiprenumeruoti DIRVĄ.

PETKUS
LAIDOJIMO ĮSTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel. GR 6-2345-6

CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel. TO 3-2108-9

TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS

Koks laimingas derinys

LINKSMYBĖ... DRAUGAI... IR VIRTAS STROH'S

Laikas atsigaiivinti po linksmos dienos kalvose... tinkamiausias laikas šviesesniai, švelnesniai alui. Nesvarbu, kur ir kada naudojate žiemės malonumus, padidinkite juos ugnimi virtų Stroh's. Nėra kito alaus, kaip šis.

JUMS PATIKS

Stroh's

JIS ŠVELNESNIS

Tik Amerikoje ugnimi virtas alus!

The Stroh Brewery Company, Detroit 26, Michigan

STAIGA JI SUVOKĖ, KAS JAI LIKO DARYTI...

Jie atskirai išėjo iš Sucs gatvės namo, skirtingose vietose įlipo į taką ir beveik nekalbėjo. Bet juo labiau miestas tolo, juo laisvesnis darėsi jų pokalbis. Jie nutilo dar kartą, valandą pavaišavę. Iš tolo švietė Platenos ežeras, kaip nutekintas brangusis akmuo, ir išlipę jie pajuto neužmirštamą, malonų "vengriškosios jūros" kvapą. Toli nuo visokio triukšmo jie aptiko sausą įlankėlę, kur ežeras vasarą atpalaiduodavo saulės įkaitinto smėlio juostą. Abu vienu metu sustojo ir nusprendė, kad rado vietą, kur bus saugūs nuo visų žvilgsnių.

Ten gulėjo jie saulės apgaubti šiltame smėlyje, Kuzinas ant nugaros, Ilona kniūbsčia. Jie tylėjo ir nejudėdami ilsėjosi. Šiltas vėjas glostė juos, šiureno nendres.

--Nuostabus vėjas, --tarė Kuzinas, --tikras vengriškas vėjas.

--Bet įsintintas jis virsta audra.

--Tai jau esu pajutęs.

--Kur?

--Latorizos slėnyje.

--Ten nebuvo vengriškas vėjas.

--Kodėl ne? Jis atėjo iš Vengrijos.

--Vengriškas vėjas, sako mūsų lygumų gyventojai, gyvena ir miršta Vengrijoje.

--Bet jis turėjo tą patį kvapą, kaip ir šis.

--Gali būti; šis tas prikimba prie to, kuris ilgai pabūna Vengrijoje.

--Ir jis buvo pašėlęs.

--Ak tas, --pasakė Ilona ir nusijuokė, --jis nėra vengras, daug istorijų yra apie jį; bet jos visos prasideda ir baigiasi vienodai.

--Papasakok.

--Jei nori.

Ilona lengvai atsirėmė į Kuziną. Jos petys palietė jį.

--Taigi vėjas, apie kurį pasakojau, tikrai nėra vengras. Karpatuose, kaip kalbama, gyvena jis, o kai kas sako, kad jis ateina dar iš toliau. Bet kiekvieną pavasarį jis, pilnas vilčių, nusirita nuo Karpatų į lygumas ir rodo savo jėgą iš ištermę gražiai vengriškajai fėjai, kurią jis yra įsimylėjęs. Jis glosto ją pir-

mųjų pavasario gėlių kvapais, dainuoja naktimis audringas dainas ir dienos šviesoje kilnoja plačius jaunų merginų sijonus, kad sukeltų fėjos pavidą. Vasaros kaitrų metų jis nejudėdamas guli pustoje ir kantriai laukia malonės ženklų, kol fėja, kuriai įkyri jo piršlybos, galų gale jį atstumia. Tada iš širdgėlos ir pykčio jis sukelia audras, gainioja debesis, blaškosi po pustą, vaiko kaimenes, kapoja upes, varto medžius ir pagaliau Karpatų slėniais išlekia atgal, iš kur buvo atėjęs. Bet vengriškosios fėjos jis neužmiršta, ir kiekvieną pavasarį vėl grįžta į Vengriją.

--Ir fėja jo niekada neišklausė?

--Niekada.

Jis susimąstęs vartė knygas, kurių kalbos nesuprato.

--Tai prancūzų kalbos gramatika, --tarė Ilona, --ją radau fabrike, tarp seno popieriaus. Dabar beveik nebegalima gauti Vakarų kalbų žodynų, nekalbant jau apie gramatikas.

--O šitoji atrodo būsimanti vokiška knyga.

--Taip, novelės.

--Ar tu kalbi vokiškai?

--Kai mano tėvas tebebuvo gyvas, mes dažnai pasikalbėdavome vokiškai.

--Ar jis mėgo vokiečius.

--Jis buvo raidžių rinkėjas.

--Žinau tai.

--Taip, ir jis buvo daug skaitęs, todėl priklauso davo nuo to, apie kuriuos vokiečius būdavo kalbama. Vyras, kaip Klopstocką, Wielandą, Goethe, Lessingą, jis gerbė. Heine'ą mylėjo, ir iš to aš kartais pasišaipydavau.

--Kaip tai?

--Aš žinojau, kaip buvo kilęs eilėraščių: "Kai išgirstu Vengrijos vardą, vokiškasis Wamsas man dars perankštas." Prieš šimtą metų jį Heine parašė, kai Vengrija vykdė revoliuciją, su-

kildama prieš prispaudėjus; tie taip pat buvo vokiečiai, ir tokių vokiečių mano tėvas nekenė.

--Bet juk tai buvo austrai.

--Vengrijoje mes nedarome skirtumo tarp austrų ir vokiečių; tiksliau pasakius, tai buvo Habsburgai, kurie buvo tris šimtus metų paverę Vengriją, tikrai atsidėkodami, kad vengrai tris šimtus metų Europą gynė nuo turkų. Taip, kai Vengrija jau buvo nukraujavusi ir turkai buvo apgulę Vieną -- tada atėjo iš-

vaduotojai su savo kilniuoju principu Eugenijum ir buvo blogesni už turkus; jie net sugebėjo moterį, Iloną Zrynyi, iškeisti už kaizeriškąjį generolą, kuris buvo patekęs į turkų nelaisvę. Taip, kilnieji išlaisvintojai! Ilona Zrynyi ištaisais metais gynė Munkacsą pilį nuo visos armijos.

Ilona degė tikrų pykčiu, Kuzinas šypsojosi.

--Tu dar juokiesi, kad krikščionys atidavė krikščionę musulmonų malonumams.

--Aš džiaugiuosi už turkų pašą, nes Ilona Zrynyi turėjo būti tikrai graži.

--Ji ir buvo, bet tu esi niekšas.

--Niekšas? Aš visus pasaulio karalius ir generolus atiduočiau už vieną vengrišką Iloną.

--Laimė, kad nesi pašą.

*

Saulė leidosi. Vakarų dangus buvo panašus į degančią jūrą. Platenos ežeras žibėjo, kaip skysta ugnies masė. Kuzinas atsisistojo.

--Turime eiti, --tarė jis.

--Taip.

Jie praėjo keletą žvejų trobelių ir pasiekė kaimą. Kelias praplatėjo ties baltai dažytu vienaaukščiu namu, Svetainė.

--Užikime ką nors išgerti Vasia.

--Ir aš esu ištroškęs.

Kaimo smuklėje buvo tik keletas žmonių. Langai buvo uždaryti.

--Kaip maloniai vėsu, --tarė Ilona.

Kuzinas pabučiavo ją į smilkinius.

--Sėskis, Vasia, priešais mane.

Kuzinas užsakė vyno.

--Raudono ar balto? --paklausė kelnis.

--Raudono, --tarė Ilona.

Svečių kambarys buvo nedidelis. Didžiulė, apvali krosnis buvo

iškilusi tik iki pusės sienos. Žiemą ji šildė dar kitus du kambarius. Kelnis atnešė raudono vyno ąsotį ir įpylė. Ilona iš savo taurės mullejo porą lašų ant žemės.

--Kodėl tai darai? --paklausė Kuzinas.

--Padaryk ir tu.

Kuzinas mullejo.

--Senajam Dievui, --pasakė Ilona.

--Senajam Dievui, --pakartojo Kuzinas, nukreipė žvilgsnį į šalį ir iš karto išgėrė visą stiklą. Ji pažiūrėjo į jį. Jis nežinojo, ar vynas ar Ilonos drėgnos lūpos užkaitino jo veidą, ir vėl nukreipė akis. Ant kalkėmis baltintų sienų kabojo lėkštės, lėkštelės ir ąsočiai; degtinės bonkos ir įvairūs gėrimo indai stovėjo ant juodų lentynų.

--Puodžių darbai, --kalbėjo Ilona, --tie iš pietinės Vengrijos.

Balti indai su mėlynais piešiniais; lėkštės su banguotais kraštais ir ritmiškai pasikartojančiais spalvotų gėlių piešiniais.

--O tie iš Debreceno apylinkės.

Juodi ąsočiai, deginti krosnyse, poliruoti, su šviesiais piešiniais...

--O šitie... Vasia, tu gi visai nežiūri.

--Man maloniau žiūrėti į tave.

Ji pasirėmė rankomis ant stalo, nieko nenorėjo girdėti. Juo labiau rankomis spaudė smilkinius, juo greičiau veikė jos mintys.

--Ilona.

Ji neatsakė. Staiga ji suvokė, kas jai liko daryti.

(Bus daugiau)

Kas Dirvos neskaito
-- daug nustoja!

Paraginkit savo pažįstamus užsiprenumeruoti DIRVĄ.

Graži dovana visiems
Naujų metų
proga
Plokštelės tik neseniai
pagamintos

LITHUANIAN - AMERICAN
Long Play Hi-Fi Records

Sol. LIONĖ JUODYTĖ-Matthews yra įdainavusi naują lietuviškų dainų plokštelę --

"MĀNO

LIETUVOS

PRISIMINIMAI"

(My Lithuanian Memories)

Kaina \$4.98

Antrąją mažą (angliškai) --

"Christmas Carols"

Shepherd Boy and

Sleeping Child.

Kaina 98c.

Išleistas Mill Marlboro Co.

Platintojams užsakius didesnius kieknius -- duodama nuolaida.

UŽSAKYMUS SIŪSTI:

ALEX MATHEWS

256 Union Avenue,

Brooklyn 11, N. Y.

arba

gaunama visose radijo stotyse

DIRVA

— THE FIELD —

Established in 1915
6907 Superior Avenue
Cleveland 3, Ohio
HEnderson 1-6344

Prenumerata metams: \$10.00 • Laikraštis išeina tris kartus savaitėje: pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais, išskyrus šventes.

Redaguoja: B. Gaidžiūnas, V. Gedgaudas ir J. Palukaitis • Redakcinę kolegiją sudaro: P. Bastys, E. Čekienė, R. Mieželis, V. Rastenis ir St. Santvaras.

Lithuanian Newspaper • Issued in Cleveland every Mon., Wed., and Fri. except in case of Holidays • Published by American Lithuanian Press Radio Ass'n VILTIS, Inc. (Non-profit) • Editor-in-chief: B. Gaidžiūnas • Subscription per year: \$10.00. Single copy 10 cents • Second Class Postage Paid at Cleveland, Ohio.

Nesišalinkime visuomeninio ir politinio veikimo

PROF. MYKOLAS BIRŽIŠKA

Vasario 16 diena tai nėra vien istorinis atsiminimas ir tuo atsiminimu įsidymas, įkaininimas ir įtvirtinimas mūsų tautinių jausmų ir suragininimas vis dar siekti ligi šiol nepasiektą tikslo — nepriklausomybės atgaivinimo. Tai ir ne vien tautinis paradas, kad ir labiau mažiau gražus ar efektingas. Kas buvo, kas atsitiko 1918 m. vasario 16 dieną Vilniuje dėl karo nukentėjusiems šelpiti Draugijos Centro Komiteto būste, kur dr. Basanavičius pasiskaitė, o 20 Lietuvių Tarybos narių pasirašė Lietuvos nepriklausomybės paskelbimą, lygiai kas vyko Lietuvoje prieš tai ir po to, visi žinome ir ne ką nauja galėtume dėl to pasakyti. Ir aišku, jog pats to įvykio prisiminimas, iš kurio išsirutuliojo vėliau vienos mūsų kartos šviesus tautinės istorijos laiko tarpas, veikė mūsų jausmus, ne tik graudina, bet ir kelia ryžtą toliau grumtis dėl savo Tėvynės išlaisvinimo ir viltį pagaliau tai pasiekti. Tačiau ar nebūtų tai permaža tą minėjimo dieną, paprastai net tą vakarą, šiltais žodžiais šį praeities įvykį teatžymėti? Ar nebūtų svarbu ir naudinga kiek į dabartinę mūsų padėtį ir jos aplinką tiesiai pažvelgti?

Mes esame išeiviai — daugelis po II Pasaulinio Karo, bet kur kas daugiau dar prieš pasaulinius karus Amerikoje nutupę ir dar daugiau tų čia nutūpusių ateivių — čia gimę ir užaugę vaikai ir vaikaičiai. Taigi šiaip ar taip — atskirti nuo savo krašto ir tenykščių mūsų tautiečių, kuriems išvauduoti esame pasiryžę aukoti savo pajėgas, o kiti ir visiškai tam aukotis. Apie bendrą mūsų susipratusių išeivių tautinę ir politinę poziciją ne čia — nedideliame būrelyje — turėtume kalbėti, tartis ir išvadas daryti, tik rytdienos didesniame, platesniame minėjime. Tik ir mums čia — "Talkos" sukvietiams — Jos darbo dalyviams, šalininkams ir simpatikams — yra kas jau sava atžymėti.

Mes čia esame tautinės savo kolonijos mažuma ir nesiekime virsti jos dauguma. Tačiau kaip pati mūsų tauta, supama kur kas didesnių už ją ir agresingų tautų, neskaiciavo ir neskaiciuoja jų pajėgumo, tik grūmėsi ir tesigrūmia dėl savo tautinės, tad politinės ir kultūrinės, buities, taip ir mūsų mažybės — jau ne priešų tarpe, tik savo tautoje ar net tik savo kolonijoje — nė kiek neturi mūs nei varžyti nei stinginti. Priešingai, ir sau ir kitiems turime jaustis ir reikštis ne tik pilnateisiais savo bendruomenės veiklos dalyviai, bet ir — kas dar svarbiau — iš savo mažumiečių pozicijos turime daryti savo tvirtų išvadų. Brangindami savo mažuminę poziciją, nesišaukame prieš daugumą, jos vadybą, gal ir šios taktiką, bet paliekame sau laisvę, kad ir greta, prireikus ir drauge su jais, tik laisvai veikti. Nei raginu nei šaukiu politiškai organizuotos daugumos puli ar kliūčių jai daryti, tik patiems prasti ir visuomenę pratinti laisvai ir svariai mums sakyti ir veikti. Laisvas ir nuosakus — jei norite, ir nuosakus — mažumos sakymais ir veikimas nėra ir nebus visuomenės skaldymosi nei skaldymo reiškinys, tik sveikas, natūralus reiškinys.

Vasario 16-tosios minėjimas turi visa tai mums ne tik priminti, bet ir mus pačius, mūsų poziciją pagyvinti ir sustiprinti. Ne vienas ir ne du, tik kiekvienas mes turime judėti, ne tūpėti, — suktis savo aplinkoje, ne nejudriam būti, — visuomeniškai reikštis, ne egotiškai ir, žinoma, ne egoistiškai tūnoti skyrium nuo savo tautiečių. Čia ir organizacinis veikimas, ir savo ir ne savo spaudos sekimas ir joje dalyvavimas, prireikus atviras ir drąsus atoveikis saviesiems ir ypačiai svetimiesiems, čia iš viso pilnutinis tautinis reiškinys.

Kaip tik pernykščiai ir šie metai ne tik vidiniame Amerikos tautų gyvenime, bet ir jos išorėje — plačiame politiniame pasaulyje aiškiai žada ir numato daug reikšmingų įvykių ir trankių žygių, kurie ne tik atsilieps pavergtų tautų likimui, bet ir netiesiogiai, o ir tiesiogiai privers mus — išeivius ir jų organizacijas čia pat, tuojau, kelti balsą ir imtis net griežtesnių žygių. Turime būti tam iš anksto pasirengę, rimtai pasirengę, susipratę ir susitvarę, kad įvykiai staiga mūs neužkluptų. Nesnauskime, nesišalinkime visuomeninio ir politinio veikimo, nesidenkime prieš jį ežiškai savanaudiškais spygliais ir spygliukais!

(Prof. M. Biržiška kalba, pasakyta Los Angeles, Talkos surengtam minėjime).

Geriausie sveikinimai ir linkėjimai visiems mūsų draugams ir rėmėjams

LOUISVILLE TITLE INSURANCE CO.

The Louisville Title Bldg., 118 St. Clair Ave.,
N. E. Phone: MA 1-2075

Listen to Rudolph Ringwall and his "Memorable Music" WJW Radio, Monday thru Friday,
7:05-7:30 P. M.

MILIJONINIO FONDO REIKALUS SVARSTANT

Ant. Gailiušis

Paskutiniu laiku spaudoje pasirodė keletas straipsnių Lietuvių Fondo reikalui. Kai kas jį vadina Lietuvių Geležiniu Fondu.

Niekas neabejoja, kad tas fondas, jei jį pavyktų įsteigti, turėtų didelės reikšmės lietuvių tautiniams ir kultūriniais reikalams. Nerenka abejoti ir dėl mūsų finansinio pajėgumo pagrindiniam kapitalui sudėti milijoną ar daugiau dolerių.

Giūnų kelia jo organizacinę formą, nes nuo jo formos priklauso pasitikėjimas ir pasisekimas.

Yra siūlomos dvi organizacinės formos: fondas (foundation) ir trustas (trust). Abi tos formos pabrėžia, kad visuomenės sudėtas kapitalas bus neličiamas. Naudojimui būtų tik jo pelnas, procentai.

Kaip tie du pasiūlymai atsirado, ir kuris geriau tinka lietuvių visuomenei?

Praeitais metais Liet. Bendruomenės Centro Valdyba sudarė Ekonominę Tarybą ir pavėdė jai skubiai paruošti Lietuvių Geležinio Fondo projektą. Berenkan projektui medžiagą, paaiškėjo, kad Liet. Bendruomenės Centro Valdyba pageidauja trusto projekto.

Ekonominėje Taryboje kilo nuomonių skirtumas. Dauguma jos narių pasisakė už fondo projekto ruošimą (Lithuanian Foundation), bet ne už trustą, ir fondo projektą paruošė. Ekonominė Taryba, pasisakydama už fondą, ne už trustą, nurodė: fondas bus savarankiškas vienetas, turės juridinio asmens teises (incorporated) nepriklausys nuo Liet. Bendruomenės, bus pastovnis, įgys didesnį visuomenės pasitikėjimą ir lengvai gaus labdaringos organizacijos pripažinimą. O trustas veiktų tik Liet. Bendr. ribose ir tarnautų tik jos vienos tikslams. Abi šios formos JAV gerai žinomos ir dažnai sutinkamos.

Liet. Bendr. Taryba savo suvažiavime Ekonominę Tarybą paruoštą fondo projektą atmetė ir oficialiai pasisakė už trustą. Tą savo nutarimą ji laiko galutiniu ir nori, kad visuomenė jam pritartų. Šiuo straipsniu ir norima iškelti keletą pastabų dėl vienos ar kitos formos tinkamumo mūsų lietuviškiems reikalams.

Fondas yra platesnė organizacija, negu trustas, ir apima visos tautinės grupės tautinius, kultūrinius ir šalpos reikalus. Įsteigus fondą, jo pelnu galėtų naudotis ne tik Liet. Bendruomenė, bet ir kitos švietimo, kultūros ir šalpos organizacijos. Į jį galėtų kreiptis ir neturtingas studentas stipendiją gauti, ir Kultūros Fondas, ir ta pati Liet. Bendruomenė, ar kiti turį reikalių su švietimu bei kultūros kėlimu. Tai būtų tikrai visų lietuvių fondas.

Trustas yra siauresnė organizacija, tiksliau sakant, teisinė institucija, kuri tarnauja vieno asmens arba paskiros organizacijos tikslams. JAV kai kurios tautinės grupės, pav. žydai, lenkai (Polish Foundation) turi savo tautinius fondus, ne trustus, kurie tarnauja visų žydų ar lenkų interesams. Fondus turi ne tik tautybės, bet ir kai kurie miestai, pav., Clevelandas (Cleveland Foundation).

Įsteigus tik Liet. Bendr. naudai trustą, kyla klausimas, ar visos to trusto lėšos nueis visuomenės reikalams. Liet. Bendr. Centro Valdybos narys inž. A. Nasvytis, vienas iš pirmųjų iškėlęs trusto idėją, 1961 m. vasario mėn. 18 d. Clevelande visuomenės susirinkime, dėstydamas motyvus už trustą, viešai pareiškė, kad trustas turi duoti Bendruomenei lėšų tarnautojams pasisamdyti. Ar tikrai Liet. Bendr. reikalai tokie dideli, jog reikia apmokamų tarnautojų, aš nesiliūsiu spęsti. Noriu tik pabrėžti, kad pradėjus trusto lėšas naudoti administracijos išlaidoms, sunku bus rasti tų išlaidų ribą. Be apmokamų tarnautojų gali prisireikti lėšų ir posėdžių apmokėjimui, ir brangių kelionių išlaidoms ir kitiems reikalams, mažai bendra turintiems su kultūra bei šalpa.

Pasisakyti dėl administracinių išlaidų už trustą nėra pagrindo. Tokiems reikalams ir iš fondo lėšų jo valdyba gali skirti Liet.

jis bus įrašytas į aukotojų sąrašą.

Dideli amerikiečių fondai susideda ne tik iš smulkių aukų, bet apima ir atskirų fondatorių įsteigtus trustus, o fondų valdybos tik vykdo fondatorių valią. Be to, steigiant fondą, būtų lengva gauti labdaringos organizacijos pripažinimą. Ir visos aukos tada būtų atleidžiamos nuo pajamų mokesčio. Steigiant trustą prie Liet. Bendr. to negalima padaryti, bent laikinai, nes Liet. Bendr. nėra dar pripažinta labdaringa organizacija, nors tuo jau gana ilgai rūpinasi.

Pagal Liet. Bendr. siūlomą trustą, jo lėšas būtų valdomos amžinai paskirtų patikėtinųjų (trustees). Amžini patikėtiniai tinka atskirų asmenų steigiamiems trustams, bet ne visuomenės steigiamam trustui. Ten, kur nėra judėjimo, visada lengvai įsitema visokių negerovių (neaktyvumas, apsideidimas ir kt.). Visi žinome, jog stovintis vanduo greičiau genda, negu teka. Pav., Clevelando miesto fondo valdybos nariai keičiasi kas penki metai. Jų darbas neapmokamas, tai garbės tarnyba.

Steigiant trustą visada figuruoja trys asmenys: steigėjas (creator), patikėtinis (trustee), kuris pinigų valdo, ir asmuo, kurio naudai steigiamas trustas (beneficiary). Trustas steigiamas testamentu arba sutartimi, kurį pasirašo man tarp steigėjo ir patikėtinio. Trečias asmuo yra laidas, kad trusto lėšos bus skirstomos pagal steigėjo valią. Liet. Bendr. siūlomame truste steigėjas ir trečias asmuo sutampa viename Liet. Bendr. asmeny, nes tą trustą

(Nukelta į 7 psl.)

Prof. MYKOLAS BIRŽIŠKA, Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimo akto signataras, kalba Vasario 16 minėjime Los Angeles, L. Kančausko nuotrauka

V. KOJELIENĖS KONCERTO ATGARSIAI

Neseniai įvykęs antrasis V. Kojelienės koncertas Town Hall New Yorke yra sukėlęs recenzentų tarpe tikrą samysį. Čia turima galvoje lietuvių spauda ir lietuvių kritikai, kurie, pasirėmę New York Times ir New York Herald Tribune spausdintomis recenzijomis, padarė labai subjektyvias išvadas. Pašaliniam, nesuinteresuotam stebėtojų tokia mūsų spaudos akcija darosi visiškai nesuprantama ir nepateisinama. Aš asmeniškai V. Kojelienės nepažįstu ir nesu nei jos draugas, nei priešas. Ne mano uždavinys ją liaupsinti ar niekinti. Man šiuo atveju rūpi tik objektyvi tiesa, su kuria mūsų spauda yra prasiļenkusi,

vertindama minėtąjį koncertą. Dirvos laišky skyruije v. r. klausia: "Didžiutis ar guosti?" ir labai švelniai atsako: "Taigi čia tinka ne didžiutis, o guosti dainininkė..." Vadinasi, ir jis nepastebėjo "N. Y. Herald Tribune" kritiko pareiškimų, V. Kojelienės teigiamų esminių ypatybių.

Ko norėjo Brooklyn Vienių, išplidama pamazgų kibirą ant menininkės galvos, gal būtų, nesunku suprasti. Mat, Vienių, laikosi principo: kas ne su mumis, tas turi būti suniekintas; kas su mumis, turi būti išaukštinamas. Tai laikraščio linija, labai rūpestingai išlaikyta vertinant ir visas kitas gyvenimo sri-

tis. Šiuo atžvilgiu, atrodo, viskas būtų buvę kitaip, jei minėtąjį koncertą būtų rengusi Vieniųs redaktorė Tysliavienė, kuri savo laiku irgi pretendavo į menininkes. Bet šiuo atveju ne tai svarbu. Svarbiausia, kad ji, siekdama suniekinoti iškilusią menininkę, drįsta viešai pareikšti jai charakteringą neapykantą, paremtą netiksliu "New York Times" recenzijos komentavimu.

Štai kaip "Vienybė" įvertino V. Kojelienę (Nr. 6, vasario 10 d.): "Kai kurios dainininkės, anot Times kritiko, bent veido išraiška bando interpretuoti kūrinis, jeigu nepajėgia nuotalkos išreikšti muzikiniai, bet pas Kojelienę -- viskas buvo priešingai. Jos dainavimas recenzentui atrodė "pasibaisėtina" mechanizmas..." Tai esminė "Vienybės" kritikos dalis. Toliau eina paprastas pamokslėlis, kuris neturi jokios reikšmės. Vadinasi, nieko nėra, kas būtų vertintina teigiamai. Tuo būdu, kaip "Vienybė" daro, galima suniekinoti kiekvieną be jokios išimties, jei tik to norima.

Tuo tarpu ištikrųjų esminė "New York Times" kritiko recenzijos dalis sako: "Ji turi mielą sopraną balsą, kurį moka tinkamai ir švelniai panaudoti beveik visą laiką ir, be to jos išvaizda yra labai patraukli." "New York Herald Tribune" rašo: "V. Kojelienė parodė lyrinį sopraną, pakankamo dydžio, grynus kokybės ir plačios apimties. Gali būti tik klausimas dėl būdo, kuriuo ji šias ypatybes panaudoja, bet jos nepaprastas talentas yra neabejotinas."

Abiejų minėtų laikraščių recenzentai prikiša jai tik antraeilės reikšmės trūkumus, kurie nėra esminiai pačiam dainavimui menui. Tai būtent: laikysena, kuri, anot jų, yra lengvai pataisoma. Reikia manyti, kad Kojelienės laikysenos priekaištas greičiausiai bus kilęs iš šiam krašte įprasto maivymosi scenoje. Juo daugiau menininkas daro nepastatų ir keistų judesių scenoje, tuo jis esti populiarnesnis. Čia kartais tokiu laukiniu elgesiu menininkai nuslepia nuo publikos savo esminius meno trūkumus ir pasiekia neužtarautos garbės. Reikia suabejoti, ar verta ir Kojelienę atsisakyti nuo ramios ir kultūringos laikysenos scenoje, kad maivymusi įsigytų populiarumą.

Lietuviams turėtų būti malonu, kad kai kurie menininkai, kaip šiuo atveju Valentina Kojelienė, per savo kietą darbą išėjo iš prapinių salių ir pasireiškė kaip neabejotina plataus masto dainininkė. Visa tai ji pati pasiekė be paramos iš šalies. Niekas jai nedarė rinklavių net šiam paskutiniam koncertui. Viena, kas šiuo metu jai reikalinga, tai -- lietuvių visuomenės ir spaudos objektyvus, blaivus ir pozityvus kritikos žodis, kuris jai padėtų pasiekti galutinį tikslą.

Neapykantą ir pavydą, kaip ligą, geriau būtų palikti savo viduje ir neužkrėsti kitių.

J. V.,
Elizabeth

PRALEISTA SVARBI SAKINIO DALIS

22-me Dirvos numeryje, pirmajame puslapyje, žinioje apie 15% dirvonuojančios žemės Lietuvoje, antroje pastraipoje yra praleista svarbi sakinio dalis. Dėl to praleidimo lieka neaišku, kuo paremtas teigimas, kad dirvonuoja kaip tik 15%, o ne mažiau ar ne daugiau. Iš tikrųjų antrosios pastraipos pradžia turi būti tokia:

Esą, "per dvejus metus pasėlių plotai padidėjo 157 tūkstančiais ha arba 7 procentais", bet esanti galimybė juos padidinti dar 345 tūkstančiais ha, tai yra dar apie 15%.

Kad per praėjusius dvejus metus pasėlių plotai padidinti 157 tūkstančiais ha, ir kad tas plotas yra 7% viso pasėlių ploto, yra Sniečkaus žodžiai. Jo žodžiai yra ir kad dar 345 tūkstančiai ha laukia paverčiami ariais iš dirvonų. Kadangi 345 tūkstančiai ha yra daugiau kaip dukart didesnis plotas už 157 tūkstančius ha, tai LNA nuo savęs pažymėjo, kad tas tebedirvonuojąs plotas yra apie 15% viso pasėlių ploto, tai yra, kiek daugiau kaip dukart po septynis.

LNA,
New Yorkas

Dalis svečių, dalyvavusių iškilmingame konsulių priėmime Vasario 16 proga Chicagoje Bismark viešbutyje. Iš kairės: Chicagos mero Daley žmona, J. Kazanauskas, Austrijos gen. konsulas Oto Roch, Chicagos meras R. Daley, L. Šimutis, dr. Stp. Biežis, Liberijos konsulas William H. Jones, Lietuvos konsulas dr. Daužvardis su žmona.

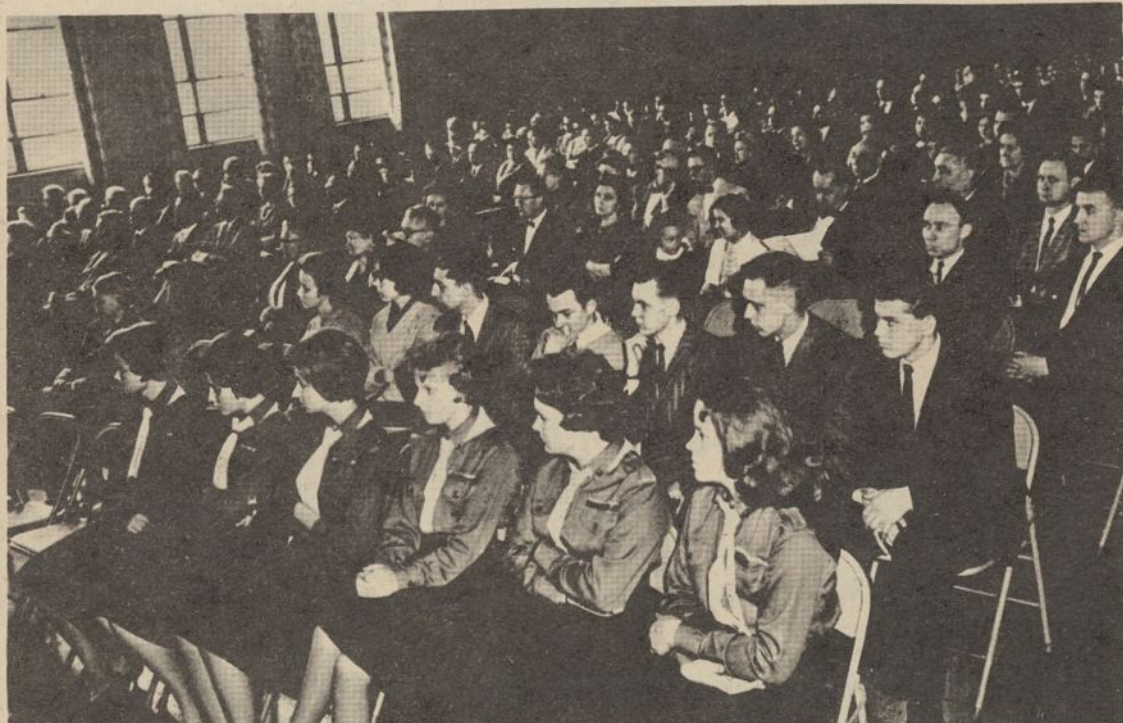
Marketparko lituanistinės mokyklos (Chicagoje) linksmaisio trio per iškilmes linksminės svečių. A. Gulbinsko nuotrauka

Toronto lietuvių choras Varpas, vadovaujamas muz. S. Gailevičiaus, išpildęs meninę programą Vasario 16 minėjime Toronte.

V. Bubelio nuotrauka

VASARIO 16 VAIZDUOSE

Dalis publikos Vasario 16 minėjime Chicagoje Jaunimo Centre.

Per Nepriklausomybės šventės minėjimą Chicagoje, Maria High School salėje, pertraukos metu dalinasi išpūdziais: Juozas Bačiūnas, L. Šimutis, A. Grininė -- atvykusi iš Vokietijos ir inž. A. Rudys. A. Gulbinsko nuotrauka

Kulienė, pravedusi programą Vasario 16 minėjime Toronte. V. Bubelio nuotrauka

TORONTO

Bendruomenės apylinkės valdyba vasario 16 d. (ketvirtadienį), 8 val. vak. šv. Jono Kr. parapijos salėje suruošė spaudos konferenciją, į kurią atsilankė miesto meras N. Pfillips, federalinio parlamento nariai A. Maloney ir J. Kucherepa, Ontario parlamento narys ir vyr. atstovas J. Yeremko, kontr. G. Allen, anglų kalba išėinančių didžiųjų dienraščių reporteriai ir daugelis kitų aukštų svečių.

Paminėtina tai, kad į šią konferenciją buvo įjungta ir parapijos klebono kun. P. Ažubalio 43 metų gimtadienis. Tai suteikė tam parengimui dar daugiau iškilmingumo.

Kanados Fed. Parlamento atstovas adv. A. Maloney kalbėjęs Vasario 16 minėjime Toronte. Praeitais metais teisme jis gynė Janušonį, turėjusį incidentą su Maskvos burmistru. Janušionis buvo išteisintas.

V. Bubelio nuotrauka

KAS DIRVOS NESKAITO — DAUG NUSTOJA!

Paraginkit savo pažįstamus užsiprenumeruoti DIRVĄ.

I. Stasaitė skaito Ohio gubernatoriaus proklamaciją Vasario 16 minėjime Clevelande.

V. Bacevičiaus nuotrauka

MOKAME

4 1/4%

metinį dividendą už visas taupymo sąskaitas.

MUTUAL FEDERAL BENDROVĖS REKORDAS...

- Įsteigta Chicagoje 1905 metais.
- Nuo 1905 metų pergyvenom karus, ekonomines depresijas, panikas ir krizes, tačiau visiems savo taupytojams išmokėjom kiekvieną sutaupytą dolerį.
- Jūsų pinigus galima perkelti iš kitur, jei atnešite savo banko knygutę.
- Pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokame visas pašto persiuntimo išlaidas.

MUTUAL Federal SAVINGS and Loan Association

Chartered and Supervised by the United States Government
2202 W. CERMAK ROAD • CHICAGO 8, ILLINOIS
Phone: Virginia 7-7747 John J. Kazanauskas, Pres.

dovanos ★ ★ taupytojams

SAUSIO IR VASARIO
MENESIAIS

PADEJUS \$500.00
AR DAUGIAU

KAS DU MEN.
DUODAMOS
VIS NAUJOS
DOVANOS.

5 1/4%

mokame už
ilgalaiškes
taupmonas!

DARBO VALANDOS:

pirmt. 9 iki 8 v. v.
antr. 9 iki 5 v. v.
trečiad. — uždaryta
ketv. 9 iki 5 v. v.
penkt. 9 iki 5 v. v.
šešt. 9 iki 1 v. p.p.

JOSEPH F. GRIBAUŠKAS, vedėjas

ST. ANTHONY SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

1447 S. 49th COURT, CICERO 50, ILL./BI 2-1397, TO 3-8131

New Yorko lietuvių tautinių šokių grupės šokėjos, vadovaujamos J. Matulaitienės, pasirodžiusios meninėje programoje per Vasario 16 minėjimą New Yorke.

G. Peniko nuotrauka

JAUNIEJI KARIAI ATEINA TALKON

Jau išėjo iš spaudos naujas "Kario" 2 nr. Jo turinyje įdėti šie rašiniai: P. Dirčio — Didžiosios dienos išvakarėse, A. Budreckio — D. L. K. Algirdo žygiai Maskvon 1368 — 1372 m. Ltn. A. Alksninio — Tolimuose Rytuose, J. Bamblio — Geležinkelių būrys Vilniaus kryptimi (tęsinys), V. Joniko — Pergalės būgnai (eilėrašiai), A. Dimo — Lietuvos Valst. Operai 40 metų, Kun. Galecko — Dzūkija (eilėrašiai), V. Širvydo — Senovės Lietuva, J. Skardžio — Dujos ir bakteriologiniai ginklai, Šaulės — Vasario 16-ji. Karinės žinios (platesnės apžvalgos). Iš lenkų karo atašės plk. L. Mitkievičiaus Kauno atsiminimų 1938 ir 1939 metais (tęsinys), Prof. St. Dirmano — Kodėl ramovėnai leidžia anglų kalba istoriko Dr. K. Jurgėlos "Žalgirį", J. Vėgėlio — Pranašystės, kariai ir gyvenimas. Be to, įdėta ir smulkesnių dalykų.

Krinta į akis dabar tarnaujančio JAV karo laivyno ltn. A. Alksninio išpūdziai iš kelionės į Tolimuosius Rytus. Vis daugiau atsiranda jaunųjų karių, tarnaujančių JAV kariuomenėje, kurie pradeda rašinėti į "Kari".

B.

Šv. Petro parapijos kleb. prel. P. Virmauskas skaito invocaciją Vasario 16 minėjime Bostone. Šalia stovi ALT pirm. J. Sonda, A. Matioška ir Dariaus posto atstovas.

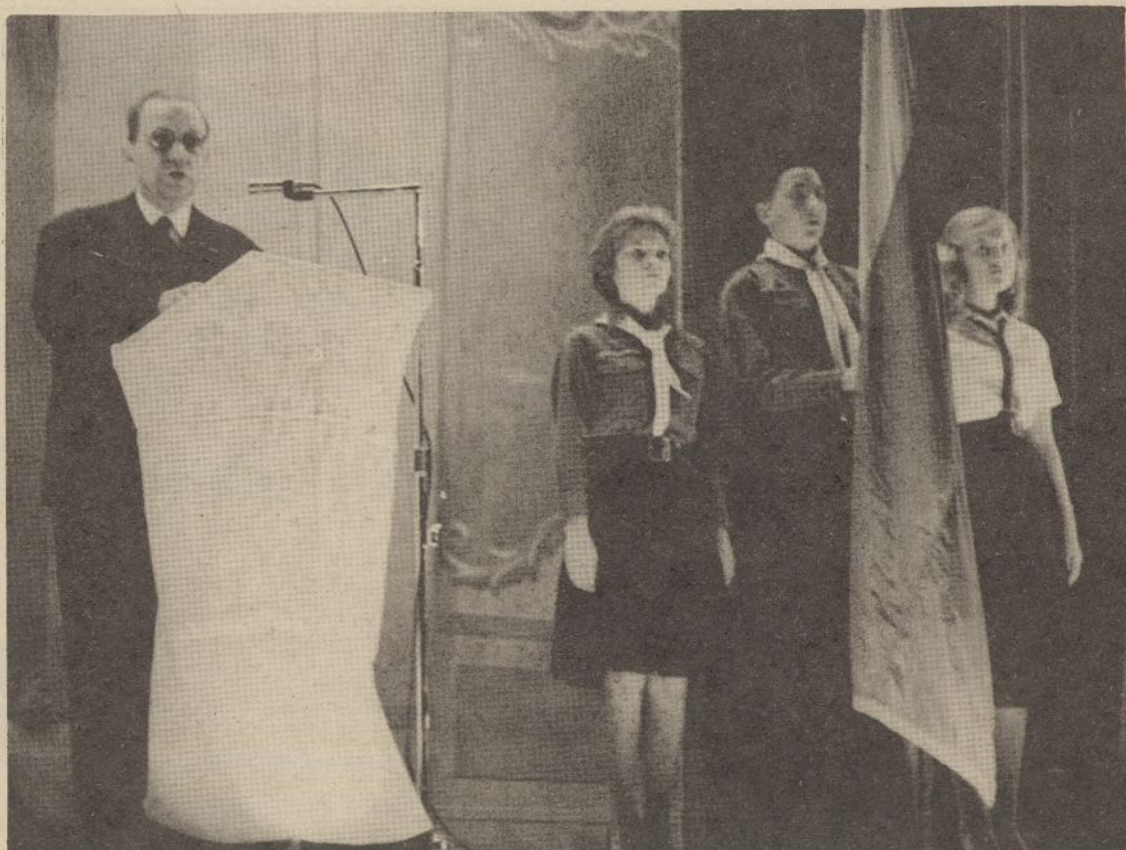
Lietuvos garbės konsulas adv. A. Šalna kalba Vasario 16 minėjime Bostone.

APAČIOJE: Dalis publikos dalyvavusios Vasario 16 minėjime Chicagoje Jaunimo Centre.

A. Gulbinsko nuotrauka

Marketparko lituanistinės mokyklos delegacija įteikia "Šimtinę" per Vasario 16 minėjimą Chicagoje.

Dr. St. Bačkis, Lietuvos atstovybės Washingtone patarėjas, kalba Vasario 16 minėjime New Yorke.

G. Peniko nuotrauka

Muziko V. Baltrušaičio vadovaujamas Apreiškimo parapijos choras New Yorke įvykusiame Vasario 16 minėjime išpildė meninę programą.

G. Peniko nuotrauka

BOSTON

Vasario 19 d. So. Bostono Aukšt. Mokyklos didžiojoje auditorijoje Bostono lietuviai minėjo Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimo 43 sukaktį. Minėjimą rengė ALT-bos Bostono skyrius, kurio pirminku šiuo metu yra Keleivio red. J. Sonda. Minėjimas buvo gražus ir įspūdingas.

Vėliavos, trimitai gaudžiant, įnešė Dariaus Posto legionieriai ir skautai. Invokaciją kalbėjo šv. Petro parapijos klebonas prel. Pr. Virmauskas. Po trumpos ir jautrios pirm. J. Sondas kalbos buvo pagerbti žuvusieji už Lietuvos laisvę. St. Santvaras perskaitė Vasario 16 d. aktą, o adv. J. Grigalus Bostono mero Collins Vasario 16 d. skirtą raštą.

Asmeniškai į minėjimą atvyko Massachusetts valstybės vicėgubernatorius p. McLaughlin, kuris perskaitė gubernatoriaus J. Volpės Vasario 16 d. skirtą deklaraciją ir pasakė šventei pri-

Bostono šv. Petro parapijos choras, vadovaujamas muz. J. Kačinsko, išpildęs koncertinę programos dalį Vasario 16 minėjime Bostone.

P. Pliksnio nuotrauka

taikytą kalbą, reikšdamas viltis, kad garbinga lietuvių tauta netrukus atgaus savo laisvę ir nepriklausomybę.

Pagrindinis šventės kalbėtojas buvo Kipras Bielinis, atvykęs iš New Yorko. Žinomo patrioto ir veikėjo kalba buvo įdomi ir reikšminga. Šventės dalyvių buvo pilna didžiulė salė, tad ir

aukų sudėta graži suma. Betgi salės balkonas, kuris seniau užpildydavo daugiausia jaunimas, šiemet buvo tuščias.

Minėjimo meninę dalį gražiai ir rūpestingai atliko komp. J. Kačinsko vadovaujamas choras ir O. Ivaškienės tautinių šokių sambūris.

O. Ivaškienės vadovaujamos tautinių šokių grupės šokėjai, pasirodė Vasario 16 minėjime Bostone.

P. Pliksnio nuotrauka

Your electric bills may be higher...

**BUT
ONE HOUR
OF
THIS
COSTS LESS
THAN
IN
1946!**

Per penkiolika metų pragyvenimo kaina pakilo 57%, paimdama didesnius ir didesnius kašnius iš jūsų uždarbio. Bet ir dabar dar yra gerų pirkinių. Vienas iš jų yra elektra! Nuo 1946 m. vidutinė elektros vienetų kaina sumažėjo 11%! (Jūs galite uždegti šią 100 vatų lempuotę pilnas 10 valandų už maždaug 2½ centus). Tai kodėl jūsų elektros sąskaita yra didesnė? Gal jūs nepastebite, bet jūs naudojate beveik dvigubai daugiau elektros, negu naudojot prieš penkiolika metų. Jūs naudojate daugiau ir daugiau elektros, nes šiaudien tai yra geriausias pirkinyš jūsų namams!

**GYVENKITE
GERIAU**

ELEKTRIŠKAI

The Illuminating Company
AN INVESTOR-OWNED COMPANY SERVING THE BEST LOCATION IN THE NATION

Baltijos tunto tūntininkas Vl. Pauža, per iškilmingą sueigą Vasario 16 proga Detroito, užriša žodį daviems vilkiukams kaklaraiščius.

J. Gaizūčio nuotrauka

PASIŽADU TARNAUTI DIEVUI IR TĖVYNEI...

(Detroito lietuvių žinios)

Vasario 12 d. Detroito Baltijos ir Gabijos tuntų skautai-ės iškilmingoje sueigoje gražiai paminėjo VASARIO ŠEŠIOLIKTĄJĄ. Be gausaus skaičiaus skautų, nemaža dalyvavo ir tėvėlių bei svečių. Sueigai vadovavo skautininkas Antanas Banionis.

Paskautininkė, tūntininkė A. Rastenytė supažindino su Vasario 16-sios reikšme ir vaidmeniu. Skatino puoselėti lietuviškų papročius ir branginti gražiąją lietuvių kalbą.

Buvusi jūros skaučių laivo vadovė Irena Laurinavičienė davė skautininkės žodį. Beto, jai buvo prisegtas ordenas.

Jūrininkų skaučių žodį davė Eleonora Brazaitytė ir Aldona Hofmanaitė. Skautės žodį davė Ramutė Misiūnaitė.

Po linkėjimų ir sveikinimų buvo perskaityta Baltijos tunto įsakymai. Brolijos Vyriausias vilkiukų draugovės draugininkas Algijokubaitis, Rymantų Rukštelė ir Kęstutis Bal. Apdovanotuosius ir sėse pasveikino tūntininkas skautininkas Vladas Pauža.

MILIJONINIO FONDO...

(Atkelta iš 3 psl.)

Liet. Bendr. steigty savo pačios naudai. Antras asmuo patikėtinis, nors ir nėra tą pati Liet. Bendr. bet ji juos skirtų visam amžiui, su jais pasirašydama sutartį. Išėina, nors ir netiesioginiai, kad visi trys asmenys sutampa viename Bendruomenės asmehyje.

Liet. Bendr. tokiu būdu visada neatsižvelgtų į aukotojus, kurie turi daugiausiai teisių pasisakyti dėl patikėtinių, nes jie valdys jų sudėtus pinigus. Kaip buvo minėta, Liet. Bendr. trustas būtų steigiamas sutartimi. Visos sutartys, kokios jos bebūtų, yra sugriauamos. Ar būtų Liet. Bendr. trusto sutartis tokia stipri, kad jos niekas nesugriautų, tenka abejoti. Sugriuvus sutartimui, kokioje padėtyje atsidurtų to trusto kapitalas?

Trustas būtų tik šio krašto Bendruomenei naudingas. Jis neturėtų globalinės reikšmės. Fondas galėtų padėti viso pasaulio lietuviams, ir viso pasaulio lietuvių galėtų prisidėti prie jo vykdymo. Šis klausimas -- fondo globalinis pobūdis, yra diskusinės klausimas. Jis čia tik prabėgoms užsimenamas.

Tenka apgailestauti, kad Bendr. Taryba atmetė Liet. Fondo idėją ir pasisakė už trustą. Ekonominė Taryba buvo paruošusi kelius fondo projektus. Tuose projektuose buvo plačiai atstovaujami aukotojai, daug teisių suteikta pačiai Liet. Bendr. ir numatyta stipri fondo kontrolė. Projektai turėjo bendrumo su kitų tautų ir miestų panašiais fondais.

Reikia pažymėti, kad mūsų visuomenė, svarstydamas tuos reikalus, neskiria fondo nuo trusto. Nežinia kodėl, Liet. Bendr. savo pareiškimuose nekaltai apietrus, o kalba apie fondą. Tuos dalykus reikia skirti ir visiems žinoti.

Šios kelios pastabos, tiksliai padės skaitytojui lengviau orientuotis ir pasisakyti už vieną ar kitą fondo formą.

JAV Lietuvių Bendruomenės Tarybos rinkimai

VYRIAUSIOJI RINKIMŲ KOMISIJA

LB Centro Valdyba Vyriausiąją Rinkimų Komisi-

Jaudinosi vilkiukai, jaudinosi tūntininkas rišdamas tėvynės mazgelį, jaudinosi ir tėveliai rišdami gerojo darbelio mazgelius. Ar pavyks išlaikyti juos tokius, kokie jie tuo momentu buvo, parodys ateitis, bet tas momentas, pirmasis žodis, į atmintį lieka amžinai.

KAZIUKO MUGĖ

Kovo 26 d. Ispanų svetainėje įvyks tradicinė Baltijos ir Gabijos tuntų Kaziuko Mugė. Pradedant didžiausiais ir baigiant mažiausiais visi uoliai ruošiasi. Tą dieną jie lauks Jūsų, mielieji Detroito Windsoro ir apylinkių lietuvių.

Kaip būtų kilnu ir gražu, kad pastarąją dieną visi skirtumėte Detroito skautams. Pagalvokime, ar ne dažnai turime progos jų pasirodymais ir darbais pasigėrėti. Savo jėgomis jie suruošė 1960 m. Vasario 16-sios minėjimą jaunimui, išpildė Vasario 16-sios programą per radijo, dalyvavo Motinos Dienos meninėje programoje, pasigėrėtinai pasirodė JAV. skautų 50-ties metų aukstinio jubiliejaus šventėje -- sąskrydyje, kur juos stebėjo šimtai tūkstančių amerikiečių, dalyvavo ir gražiai atstovavo tautų festivalio eitynėse ir t.t.

Visa tai įgyvendinti nepakanka pasiaukojimo ir darbo, bet būtina turėti ir lėšų. Daugiausia lėšų yra gaunama iš Kaziuko Mugės, kur, jaus dalyvaudami, prisidėsite pirkdami jų rankdarbius ir kita prie susvarinimo kasos. Taip elgdami paskatinsite skautiškąjį jaunimą jaunatviška energija dar našiaudirbti Dievui, Tėvynei ir Artimui.

Stefanija Kaunelienė

ją sudarė Chicagoje. Jos sudėtis: pirmininkas R. Skipitis, nariai K. Drangelis, M. Mackevičius, J. Našiūnas, J. Talalas ir B. Vitkus. Pirmininko adresas: 5613 S. Emerald Ave., Chicago 21, Illinois.

APYGARDŲ RINKIMŲ KOMISIJOS

Los Angeles: pirmininkas A. Petrauskas (3442 Madera Ave., Los Angeles, Calif.; tel.: NO 2-3017), nariai K. Prišmantas, Vyt. Glazė, Algis Raulinaitis, Fr. Žukauskas.

Rytų: pirmininkas Kostas Norvila (19 Chesnut St., Brooklyn 8, N. Y.; tel.: TA 7-2629), nariai Fr. Alexis, Pr. Dulevičius, J. Mėlynis jr., L. Šimkus, M. Varneckas.

CENTR. APYLINKĖS RINKIMŲ KOMISIJA

Pirmininkas Pranas Karalius (484 E. 123 St., Cleveland 8, Ohio; tel.: PO 1-2308), nariai A. Garmus, Vyt. Braziulis.

TARYBOS KANDIDATAI

JAV LB III-ioji Taryba renkama rinkiminėmis apygardomis, kurių yra 5: Los Angeles, Chicagos, Vidurio, Naujosios Anglijos ir Rytų. Tad ir LB Tarybos kandidatai taip pat siūlomi rinkiminėmis apygardomis. Kandidatu gali būti kiekvienas lietuvis, įtrauktas į LB apylinkės rinkimų sąrašą. Atskirą kandidatų sąrašą rinkiminės apygardos rinkimų komisijai gali siūlyti ne mažiau kaip 10 rinkimų ir atskiru sąrašą gali būti pasiūlyti ne daugiau kaip 7 kandidatai. Kandidatų sąrašų skaičius neribojamas.

Sąrašą įrašoma kandidato pavardė, vardas, amžius, profesija ir adresas, nurodoma apylinkė, į kurios rinkimų sąrašą kandidatas įtrauktas, duodamas kandidato sutikimas ir kt. (smulkiau žr. LB biuletėny Nr. 30).

Clevelando Neringos tunto tūntininkė psk. M. Kižienė ir adjut. G. Natkevičiūtė per skaučių Vasario 16 minėjimą.

V. Bacevičiaus nuotrauka

CLEVELANDE ir apylinkėse

• ALT skyriaus valdyba pasiuntė visiems Senato ir Atstovų Rūmų nariams laiškus, prašančius paremti senatoriaus Thomas T. Kuchel ir atstovo Glenard P. Lipscomb įneštą rezoliuciją, kad JAV Prezidentas imtųsi žygių Baltijos valstybių klausimą Jungtinėse Tautose iškelti.

Norintieji gauti laiškus pavyzdžius ar reikalingus adresus, prašom kreiptis į ALT vicepirmininką Lionginą Leknicką.

• Šeši mūsų moksleiviai dalyvavo muzikinio veikalo "Tom Sawyer" pastatyme, vykusiam praėjusį savaitgalį St. Joseph mokyklos salėje. Vaidinimai vyko tris kartus ir jį stebėjo virš 6000 žiūrovų. Veikale iš vi-

so yra 150 veikėjų. Daugiausia šokių atliekant dalyvavo ir 6 mūsų moksleiviai: Rūta Gaidžiūnaitė, Gražina Garlaitė, A. Apanius, K. Gaizutis, M. Rinkus, ir A. Rukšėnas.

BALTIMORE buvo sulaukta moteris, kuri krautuvėje pavogė 79 centų vertės pirštines. Darrant kratą pinigėnėje rasta 19, 583 doleriai. Tai buvo šeimos viso gyvenimo sutaupos, kurias vyras jai liepęs saugoti neišleidžiant iš akių.

PAIEŠKOMI

Baltuškiėnė - Buivydaitė, Olesė, gimusi Kelmėje, ir vyras Baltuška, Pranas.

Bendorius, Silvestras, Jono ir Agotos sūnus, gimęs Burokų km., Suvalkų apsk.

Gavėnas, Antanas ir Juozas, Juozo sūnūs.

Goštautas, Algirdas, Antano sūnus, gimęs Joniškėje.

Kasmasukas, Antanas, Leono sūnus, iš Pūželių km., Skaudvilės val., Tauragės apsk.

Kasmasukas, Jurgis Petras, Povilas, ir Kasmaskaitė, Marijona, Pranciškaus vaikai, iš Pūželių km., Skaudvilės val., Tauragės apsk.

Klimavičius, Romas, Jono sūnus. Jo tėvas kilęs iš Balsupio km., Marijampolės val., ir Klimavičienė, Ona, kilusi iš Vilkaviškio

Krizauskas, Petras, Kazio sūnus

Norša, Kazimieras, kilęs iš Liaudiškių km., Šeduvos parap., miręs, paliko stamboką palikimą. Jo įpėdiniai prašomi, atsiliepti.

Lietuvoje gyvenusios dvi seserys, o Chicagoje dvi pusseserės, bet jų adresai nežinomi.

Povilaitis, Stasys ir Antanina, ir jų vaikai Aleksandras, Agnė, Elena, ir Marija, gyvenę Jukraičių km., Lekečių val., Šakių apsk.

Razikevičius, Bronius, Jurgio sūnus, iš Joniškėlio val., Biržų apsk.

Žvirblis, Jonas, Antano sūnus, iš Ceniškių km., Joniškėlio val., Biržų apsk.

Ieškomieji arba apie juos žinantieji maloniai prašomi atsiliepti:

Consulate General of Lithuania
41 West 82nd Street
New York 24, N.Y.

LIETUVIŲ KLUBAS ir SVETAINĖ

Lietuvių Svetainėje renkite lietuviškus parengimus, o poilsį praleiskite tarp savųjų Klube.

— Cleveland —

6835 Superior Avenue EX 1-1143

EAST CLEVELAND - EUCLID & SUPERIOR AVE.

SAVINGS EARN

OPEN EVERY SATURDAY UNTIL NOON

4%

SUPERIOR SAVINGS

ACCOUNTS INSURED TO \$10,000

HOME AND REMODELING LOANS

CORNER 68TH - SUPERIOR AVENUE

JAKUBS & SON

FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai 35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo.

6621 Edna Avenue
EN 1-1763

936 East 185 St.
KE 1-7770

Quik Auto Service, Inc.

1304 East 9 Str. Tel. TO 1-1673

Vietinių ir užsieninių automobilių taisymas. Visų rūšių mechaninis ir "Auto Body" taisymas, gerai išbaigtas -- garantuotas dažymas Prano Grigonio priežiūroje.

Vasario mėn. visi klientai gauna didelę nuolaidą. Pasinaudokit proga ir pigiai susitaisykit savo mašiną.

DEMESIO! DEMESIO!

NAUJA LTM ČIURLIONIO ANSAMBLIO DAINŲ PLOKSTELĖ

"MES PADAINUOSIM"

(HI-FI ir STEREO 33 RPM).

su solistais A. Stempužiene, J. Krištolaityte, V. Verikaičiu, kanklėmis bei lūmzdėliais, vadovaujant muzikui A. Mikulskiui.

16 dainų... Klaipėdužė, Ar vėjai pūtė, Kurteliai, Melnikas...

Kaina Hi-Fi \$6.50, Stereop \$7.50. Užsakantiems daugiau 10 plokštelių duodama nuolaida.

Kreiptis: V. Urbaitis, 1892 Hillside Rd., East Cleveland 12, Ohio. Telef. PO 1-3180.

J. A. V. LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS CLEVELANDO I APYLINKĖS

Teatro "VAIDILA"

PREMJERA

"ŽMOGUS KURĮ UŽMUŠIAU"

MAURICE ROSTAND trijų veiksmų drama su prologu.

1961 M. KOVO MĖN. 18 D.

Dalyvauja: Z. Dučmanas, J. Gailiūšytė, V. Gatautis, J. Kazėnas, D. Mackialienė, V. Plečkaitis, E. Skujeniekas, V. Žilonytė.

Režisorius — I. GATAUTIS.

Dekoracijos — Dail. V. RAULINAIČIO.

Bilietai — \$2.50, \$2.00 ir \$1.50 gaunami iš anksto pas Pirmosios Apylinkės Valdybos narius ir vaidinimo dieną prie įėjimo.

Po vaidinimo veiks bufetas su užkandžiais ir gėrimais.

Pradžia — punktualiai 7:30 valandą vak. LIETUVIŲ SALĖJE.

KAS IR KUR?

• Lietuvos Generalinis konsulas ir Lietuvos Laisvės Komitetas New Yorke. Vasario 16 dieną, Baltų Laisvės namuose buvo suruošę priėmimą, į kurį atsilankę svetimų valstybių konsulai: Vokietijos, Graikijos, Afganistano ir eilė Pietų Amerikos konsulų. Taip pat Laisvės Komiteto pareigūnai ir pavergtų tautų atstovai: Vengrijos, Albanijos, Rumunijos, Bulgarijos, Lenkijos, Latvijos, Estų ir k.

Kaip ir kasmet, buvo atsilankę New York Times vienas iš redaktorių A. Tolishus, Herald Tribune atstovas ir k. Iš lietuvių buvo didžiųjų organizacijų ir spaudos atstovai. Viso apie 120 žmonių.

Min. V. Sidzikauskas savo trumpam žodyje priminė tos dienos reikšmę ir dėkojo svečiams, kad jie šią istorinę mums dieną pagerbė mus savo atsilankymu. Svečiams patarnavo tautiniais drabužiais apsirengusių lietuvių.

• Naujuosius mokslo metus Vasario 16 Gimnazija pradeda balandžio mėn. 12 d. Jau paduota visa eilė prašymų. Kas norėtų leisti savo vaikus į minėtą gimnaziją, turi tuojau (iki kovo 20 d.) paduoti prašymus su atitinkamos mokyklos pažymėjimu apie išeitį mokslą.

• Lietuvos Nepriklausomybės Fondui New Yorke aukojo: V. Alksninis 20 dol., J. Valaitis, K. Germanas, LVS Ramovė iš Philadelphia po 10 dol., S. Jakštas, J. Sirusas, J. Valakas po 5 dol.

• Dr. P. Kusa, ilgesnį laiką praktikavęs medicinos profesijoje Port Jefferson, L. I., sunkiai susirgo ir paguldytas Memorial ligoninėje, New Yorke.

• Birutė Paprockienė, gyv. Brooklyne, buvo sunkiai susirgusi ir dabar sveiksta namuose.

• Adomui Mickevičiui prisiimti paroda Heidelberge atidaryta U-to bibliotekoje. Šios parodos iniciatorium yra Dr. Hermann Buddensieg. Parodoje yra išstatyta autoriaus vertimai liuksunėse laidoję angli, prancūzų ir vokiečių kalbose bei Mickevičiaus žymesnių portretų foto kopijos.

• Kun. Celiešius paaugojo į Laisvę Fondui 800 dolerių, kad būtų išleistas Dr. Juozo Girmiaus veikalas apie tautą. Knyga išeisianti šių metų viduryje.

• Dain. Genė Vasiliauskienė, gyv. Adelaidėje, Australijoje, Vasario 16 šventės išvakarėse dainavo per valstybinę radijo stotį.

Lietuviškos vestuvės Australijoje. Neseniai Melbourne, šv. Jono bažnyčioje susituokė Viktoras Savickas su Rūta Krausajė. Nuotraukoje jaunieji su pabroliais ir pamergėmis. Iš kairės: Alg. Bulakas, Audronė Paragytė, jaunieji Viktoras ir Rūta Savickai, Arvydas Krausas, Birutė Antanaitytė.

LIUCIJAI ŠILEIKIENEI mirus,

dukrai RASAI ir žentui HENRIKUI MIKLAMS reiškiamo užuojautą

Antanas ir Danutė Senikai

Inž. arch. VLADUI ADOMAVIČIUI, buvusiam ALIAS Bostono Skyriaus pirminkui mirus, jojo mylimai žmonai Jadvygai, tėveliams Elenai ir Petrui Adomavičiams, Čičikų ir Laurinaičių šeimoms nuoširdžią užuojautą reiškia

ALIAS Bostono Skyriaus Valdyba ir Nariai

ILSĖKIS, VLADAI, PO BUNDANČIO PAVASARIO ŽIEDAIS

Vasario 18 dienos vakare Bostono inžinieriai rinkosi iškilmingam posėdžiui minėti Lietuvos laisvės prisikėlimą - Vasario šešioliktąją.

Kasmet tokie posėdžiai būdavo itin iškilmingi, kurių metu atsisakoma visų profesinių reikalų ir visa širdim pasiduodame Lietuvos laisvės problemai. Pasiūdiama laimėjimais, panašinėjamos prieštastys nepasiekimų, paieškoma naujų kelių

niai Kauno V. D. U. auklėtinio arch. Vlodo Adomavičiaus, betų, kurie jau visuomenei žinomi, pav. Alytaus bažnyčia. Didelė jo architektūrinių darbų dalis buvo skirta parvežti dovanų Lietuvai.

Plačiau pravėrus rašomojo stalčius randi pluoštus nuotraukų -- tai lietuvių kultūrinio gyvenimo atžymėjimai. Čia randi visą ALIAS Bostono skyriaus dešimtmečio veiklą, lietuviškų su-

Nelengva bus apsiprasti be Vlodo ir ALIAS, ypač Bostono skyriui, kuriame dar prieš pusantų metų Vladas buvo pirminkas. Be jo niekad neapsėję joks didesnis skyriaus kultūrinis užsimojimas ir jo įvykdymas. Jo draugais tapo beveik visi skyriaus nariai, Vlodo meniška siela buvo tiek jautri, gera ir švelni kad nerasi Bostono žmogaus kuris būtų turėjęs su Vladu ginčą ar pyktį. Nenuostabu, kad laidotuvių eisenų dalyvavo per 70% Bostono gyvenančių inžinierių su šeimomis, rašytojai F. Kirša, Pr. Lembergas, muzikai Gaidelis, Vasyliūnas, Visuomenininkai K. Mockus, P. Žičkus, Matijoška ir daug lietuvių visuomenės, nežinint kad tai buvo darbo diena.

Prie atdaros karsto duobės atsisveikinimo žodį tarė bendruomenės vardu -- Povilas Žičkus, inžinierių ir architektų vardu -- Bronius Galinis ir Kauno konservatorijos draugų -- Elena Vosyliūnienė.

Arch. Vladas Adomavičius palaidotas vasario 21 d. N. Kalvarijos kapuose Bostone. Bet ten palaidoti tik palaikai. Vladas Adomavičius lieka sumumis gyvas savo kūrybiniu ir kultūriniu palikimu. Jo kūryba tampa lietuvių tautos nuosavybe.

Lenkdami prieš tave galvas, Vlada, ryžtamės tęsti tavo pradėtus bet nebaigtus darbus, pasižadame tavo vardu įteikti dovanas Lietuvai, kurias tu jai skyrėi. Būk ramus ir ilsėkis taisyklėje po taikiu ir žvaigždėtu dangumi, po kiekviena pavasarį ir vasarą dangiškom spalvomis išsiliejančiais žiedais, kuriuos tu taip labai mėgai...

Zigmas Gavelis

A. A. inž. arch. Vladas Adomavičius

į laisvę. Paprastai tokia proga būdavo kviečiamasi lietuvių kultūrininkai, rašytojai, menininkai, kad šventė būtų iškilmingesnė, kad betarpis ryšys su lietuvių kūrėju būtų tampresnis, kad daina ir dailės žodis aidėtų laisvės prisikėlimo šventėje.

Šiemet šis minėjimas praėjo didžio liūdesio ženkle, be kviesinių svečių uždarė savųjų šeimose. Nebuvo visa tai iš anksto planuota, bet taip įvyko. Likimo ranka, gailestingasis Dievas, piktasis šėtonas, ar gal visi trys kartu taip panorėjo.

Tos pačios dienos rytą, kada kolegos rengėsi minėti laisvės gimimą, 1940 metų pavasary nužudytą, Deaconess ligoninėje nelaboji mirtis pakirto arch. Vlodo Adomavičiaus gyvybę.

Sunku neišsakyti čia simbolinės paralelės tarp šių dviejų nelaimių, žinant, kad Vladas buvo aktyvus kovotojas už laisvę kultūriniais ginklais, kurie vieninteliai mums tėra įmanomi šiuo metu ir kuriuos mes galime pasigiminti stipresnius už priešą.

Vlodo nuosavam kampely, jo bute, kuris tapo jo kovos būstinė ir tvirtovė liko išbarstyti ir dar nesurinkti krūvon jo kovos ginklai:

Prie pianino didokas pluoštas lapų, išmargintų muzikiniiais ženklais; išbaigtų, sulopytų raundonų pieštukų, lyg kančios ir širdies dėmė, laukiančių perrašymo, ir tik pradėdantį ryškėti ir formotis drėgnų nuojausmo ir pakilimo dar nebaigtų ir dovanai netinkamų. Visa tai yra Kauno konservatorijos auklėtinio komp. Vlodo Adomavičiaus paskutinioji muzikinė kūryba, neskaitant tos, kuri visuomenei jau žinoma, girdėta ar įrašyta lietuvių enciklopedijon. Iš šių lapų kada nors kils melodija, kalbės apie krašto grožį, pievų žydėjimą, jūrų bangavimą, miškų šlamėsį ir išdidumą už laisvę mirštančio karžygio. Iš šių lapų ne viena mama niūniuos lopšinė neužmiegančiam kūdikiui ar gedės kare žuvusio sūnaus.

Tame pačiame kambary randaime nemažą pluoštą škiečių ir apbraižų įvairių pastatų, namų dangorėžių, kuklių lietuviškų bakoželių ir stilingų bažnyčių. Vieni preciziškai išbaigti, puošnūs ir didingi, kiti tik keliom lengvom linijom laiko priištą naują tik gimusių idėjų, liudija, kad darbas nutrauktas netikėtai ir nelauktai. Šie darbai yra paskuti-

ALIAS Bostono skyriaus valdyba 1958 - 59 m. Iš kairės: inž. A. Lapšys -- sekretorius, inž. arch. Vladas Adomavičius -- pirminkas, dr. K. Kriščiukaitis -- išdininkas.

sirinkimų, švenčių paskirų ir grupėmis asmenų vaizdus, kurie turi vienokios ar kitokios reikšmės lietuviškai veiklai. Dailis nuotraukų jau buvusios spaudos, kitos tebelaukia savo eilės. Vladas maitino nuotraukom keletą mūsų kultūrinių ir profesinių žurnalų.

Daug čia randi rankraščių architektūros, muzikos, dailės ir visuomeninių klausimais; vieni jau spausdinti, kiti skirti spaudai, tretį tik pradėti rašyti ir mirė su autorium, nespėję išsiskleisti. Juk Vladas buvo publicistas.

Skaudu liesti pradėtus ir nebaigtus darbus. Pradėta rinkti medžiaga lietuvių architektūros albumui, taip pat naujam "Technikos žodžiui", kurį jis pakaitom redagavo. Vladas buvo ir redaktorium.

Vladas Adomavičius gimė 1906 m. gruodžio 20 d., mirė vos sulėjęs 54 metams. Dar tebėra gyvi jo tėveliai ir gyvena Athol, Mass.

Sunkiai ir jautriai nelaimę išgyvena jo žmona Jadvyga. Ji, turėdama malonų ir gražų balsą, nemaža Vlodo sukurtų dainų yra dainavusi lietuvių parengimuose. Vladas ir Jadvyga sudarė retai sutinkamą šeimos darnumo vienetą. Abu turėdami meninių palinkimų vienas kitą nuostabiai papildė. Sunku yra įsivaizduoti vieną be antro ir be klaidos galima tarti, kad ten buvo viena siela dviejuose kūnuose.

VOKIEČIŲ LAIKRAŠČIO REDAKTORIUS VASARIO 16 GIMNAZIJOE

Vasario mėn. pradžioje Gimnazijoje buvo atsilankęs "Rheinischer Merkur" redaktorius G. Zoeller. Jisai turėjo ilgesnį pasikalbėjimą su direktorium Dr. L. Groniu. Pasikalbėjime buvo liečiama gimnazijos praeitis, dabartis ir ateities galimybės, o taip pat jos gyvavimo prasmė bei finansinė padėtis.

Redaktorius pilnai pripažino šios mokslo įstaigos reikalingumą svetur gimusio ir augusio Lietuvos jaunimo tautinei dvasiai palaikyti bei ugdyti. Jisai pilnai pritarė Direk. pareiškimui, kad šalia kilnaus rėmimo atsilikusių tautų nemažiau reikalinga yra parama ir Europos tremtiniais -- Vokietijos kaimynams, ypač jų mokslo įstaigoms.

Redaktorius buvo nustebintas lietuvių išeivių didžiadvasiškumu, nešant ant savo pečių visą gimnazijos išlaikymą. Jisai domėjosi paminkline gimnazijos lenta, kurioje surašyta kiek ir iš kokių kraštų yra gauta aukų gimnazijos rūmams ir sklypui įsigyti.

Savo pasikalbėjimo ir atsilankymo Vasario 16 Gimnazijoje įspūdžius redaktorius G. Zoeller plačiai aprašė "Rheinischer Merkur" laikraštyje vasario 17 d. Pabaigoje savo plataus straipsnio apie įvairių tautų tremtinius, jisai daro išvadą, kad tremtinių mokslo įstaigoms Vokietijoje turėtų būti skiriama pastovi piniginė parama. Jo manymu, 5 milijonų DM pilnai pakaktų įvairių tautų tremtinių Vokietijoje auklėjimo ir kultūrinei veiklai palaikyti.

TORONTO

A. Lymantas, Lietuvos Pajūrio redaktorius su ponia, vasario 18 ir 19 dienomis lankėsi Toronte, kur susitiko daugelį senų pažįstamų bei prietelių, su kuriais aptarė laikraščio leidimo ir kitus rūpimus klausimus.

KLTS Centro Valdybos pirmininkas K. Kalendra vasario 19 d. dalyvavo LTS Wellando skyriaus narių suėgoj ir aktualiais veiklos klausimais padrė pranešimą.

Kanadoj gimusi lietuaitė, Hollywoodo artistė Ruta Lee Kilmonytė, vaidinusi vieną svarbiausių rolių naujame "Operation Eichmann" filme, kuris netrukus bus rodomas didžioje kino salėje. Iki šiam laikui Ruta Kilmonytė yra dalyvavusi dviejuose muzikiniuose vaidiniuose, penkiose filmose ir virš 500 televizijos programose.